

Administracinė byla Nr. eI3-96-279/2022
Teismo proceso Nr. 3-62-3-00852-2021-4
Procesinio sprendimo kategorijos: 14.2.1; 14.2.3;
55.1.1; 55.1.3

REGIONŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 24 d.
Panevėžys

Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmų teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Nijolės Čekanauskienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Irenos Varžinskienės, Dalytės Zlatkuvienės,

sekretoriaujant teismo posėdžių sekretorei Virginijai Kriukovienei,

per vaizdo konferencijų programą „ZOOM“ dalyvaujant:

dalyvaujant pareiškėjo Viešojo intereso gynimo fondo atstovui Sauliui Dambrauskui,

atsakovės Valstybinės miškų tarnybos atstovui Dainiui Ratkeliui,

trečiojo suinteresuoto asmens Viešosios įstaigos Valstybinių miškų urėdijos atstovei Laurai Petrikienei,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Viešojo intereso gynimo fondo skundą atsakovui Valstybinei miškų tarnybai ir trečiajam suinteresuotam asmeniui Viešajai įstaigai Valstybinių miškų urėdijai dėl įsakymo panaikinimo .

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

Pareiškėjas Viešojo intereso gynimo fondas kreipėsi į teismą su skundu prašydamas panaikinti atsakovo Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2021 m. kovo 19 d. įsakymą Nr. 87-21-V „Dėl VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomo Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto patvirtinimo“ (toliau – ir Skundžiamas įsakymas).

Pareiškėjas skunde, bei papildomai pateiktuose rašytiniuose paaiškinimuose nurodė, kad VĮ Valstybinių miškų urėdija (toliau – ir VMU) paskelbė informaciją, kuriuo visuomenė buvo kviečiama susipažinti su baigiamu rengti VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomu Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektu. Miškotvarkos projekto viešas pristatymas įvyko 2020 m. gruodžio 11 d. Iki šio pristatymo pabaigos suinteresuota visuomenė turėjo galimybę pateikti pastabas ir pasiūlymus. Miškotvarkos projektas yra planas / projektas dėl planuojamos ūkinės veiklos (toliau – ir PŪV), kuriam galioja Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatos ir suinteresuotos visuomenės teisės šiose procedūrose.

Pareiškėjas nustatyta tvarka iki nurodyto pristatymo pateikė pastabas, pasiūlymus, reikalavimus, tačiau į juos nebuvo atsižvelgta. Atsakovas VMU 2021 m. vasario 3 d. pateikė atsakymą, kuriuo atsisakė priimti pareiškėjo pateiktus pasiūlymus. Atsakymas pagrįstas tokiu teisės normų išaiškinimu, kurio šiuo metu savo praktikoje laikosi tiek Aplinkos ministerija, tiek Valstybinė miškų tarnyba (toliau – ir VMT), tiek VMU. Atsakovas VMT 2021 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 87-21-V Miškotvarkos projektą patvirtino (toliau – ir Skundžiamas sprendimas). Pareiškėjas teigė, kad Miškotvarkos projektas apima į Europos „Natura 2000“ tinklą įtrauktas teritorijas. Be to, skundžiamas įsakymas yra susijęs su aplinka bei galima žala jai. „Natura 2000“ yra sukurtas ir toliau kuriamas vieningas saugomų teritorijų Europos ekologinis tinklas, kuris sudarytas iš teritorijų, pripažintų vertingomis gamtinių požiūriu pagal tam tikrus aplinkos standartus ir kuriuose siekiama atstatyti iki geros apsaugos būklės natūralių buveinių tipus ir rūšių buveines jų natūraliame paplitimo areale. „Natura 2000“ teritorijos apjungia natūralias ir pusiau natūralias buveines ir nykstančių gyvūnų ir augalų paplitimo vietas į bendrą saugomų teritorijų tinklą siekiant išsaugoti Europos gamtą ateities kartoms. Pareiškėjas mano, kad ginčas dėl šioje teritorijoje planuojamos ūkinės veikos ir jos procedūrų yra tiesiogiai susijęs su poveikiu aplinkai. VMU privalėjo kreiptis į instituciją, atsakingą už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, dėl reikšmingumo išvados, patvirtinančios, kad pagal Miškotvarkos projektą numatytos planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas negali daryti poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, ir šis poveikis negali būti reikšmingas. Esant institucijos, atsakingos už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, reikšmingumo išvadai, patvirtinančiai, kad pagal Miškotvarkos projektą numatytos planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir šis poveikis negali būti reikšmingas, atlikti Miškotvarkos projekto strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūras. VMU privalėjo atlikti Miškotvarkos projekto poveikio aplinkai vertinimo procedūras remiantis tuo, kad Planuojama ūkinė veikla (toliau – ir PŪV) pagal Miškotvarkos projektą atliekama teritorijai, į kurią patenka didelė dalis įsteigtų saugomų „Natura 2000“ teritorijų. PŪV poveikis „Natura 2000“ teritorijose saugomoms vertybėms nėra nustatytas ir įvertintas ir nėra nustatytos būtinos priemonės, kurių pagalba būtų išvengta neigiamo poveikio šiose teritorijose saugomoms vertybėms, todėl VMU privalėjo kreiptis į saugomų teritorijų instituciją dėl privalomos išvados dėl PŪV poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumo, o konstatavus PŪV reikšmingą poveikį – atlikti Projekto poveikio aplinkai vertinimą. Pareiškėjas nurodo, kad VMU privalėjo atlikti Projekto strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – ir SPAV) procedūras remiantis tuo, kad planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas susijęs su „Natura 2000“ teritorijomis ar „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka. Nesant Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos išvados, kad tokia veikla negali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms ar jų artimai aplinkai, negali neigiamai paveikti „Natura 2000“ teritorijų vientisumo ar jose saugomų natūralių buveinių ar rūšių, nėra pagrindo teigti, kad toks poveikis nebus daromas ir kad nėra privaloma SPAV procedūra. Miškotvarkos projekte numatytų projektinių sprendinių mastas objektyviai lemia neabejotinai reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijose saugomoms vertybėms, todėl nenustačius privalomų šio poveikio suvaldymo priemonių planuojama ūkinė veikla būtų neteisėta, kaip ir neteisėtas Miškotvarkos projektas, kuris nėra paremtas nustatytų atitinkamų rizikų suvaldymo priemonėmis. Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priede numatytas planuojamų ūkinių veiklų, kurioms turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo (toliau- PAV), sąrašas, tačiau šiuo atveju Miškotvarkos projekte nėra duomenų, kad Planuojama ūkinė veikla neapimtų minėto priedo 1.7 punkte nustatytos miško ūkio veiklos, be to, nėra duomenų, kad šis projektas apimtų mažesnę nei 10 kv. km. plotą, todėl tiek PŪV atranka dėl PAV, tiek PŪV atranka dėl SPAV pagal PAV įstatymo 2 priedo 1.7

punktą gali būti privalomos. Europos Teisingumo Teismas pripažino, kad tiek PAV, tiek ir SPAV procedūros turi savarankišką reikšmę, todėl viena kitos nepakeičia. VMU galimai privalėjo atlikti Projekto atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo bei atrankos dėl strateginio pasekmių vertinimo procedūras, o atsakovas VMT, neturėdamas atitinkamų duomenų, neturėjo pagrindo priimti Skundžiamą įsakymą, todėl neatlikus aukščiau nurodytų procedūrų Miškotvarkos projektas negalėjo būti patvirtintas, o toks jo patvirtinimas yra nepagrįstas ir neteisėtas. Paaiškino, kad PŪV, kurios metu planuojama vykdyti pagrindinius miško kirtimus, nesuderinama su „Natura 2000“ teritorijų įsteigimo tikslais ir jų aplinkosauginės paskirties statusu. Ši planuojama ūkinė veikla negali būti vykdoma nesikreipiant į atitinkamas saugomų teritorijų institucijas ir negavus planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo „Natura 2000“ teritorijoms išvadų (toliau- Reikšmingumo išvada), kurių metu nustatoma, ar planuojama ūkinė veikla (pavyzdžiui, pagrindiniai miško kirtimai) negali daryti reikšmingo poveikio „Natura 2000“ teritorijoms ir jose saugomoms vertybėms. Pagal esamą įstatyminį reguliavimą yra būtina gauti Reikšmingumo išvadą, jeigu ūkinė veikla planuojama „Natura 2000“ teritorijoje. Joks poįstatyminis reguliavimas šios imperatyvios prievolės panaikinti negali. Planuojant vykdyti ūkinę veiklą (tame tarpe ir miškų kirtimo ūkinę veiklą) Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje ar jai artimoje teritorijoje privalo būti nustatomas planuojamos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumas. Be to, bet kokiems planams ir projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, privalo būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas. Kiekvienai planuojamai ūkinei veiklai įsteigtose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose privalo būti gauta už saugomas teritorijas atsakingos institucijos išvada dėl PŪV poveikio reikšmingumo, ir jeigu remiantis tokia išvada būtų nustatyta, kad PŪV poveikis gali būti reikšmingas, planuojamai ūkinei veiklai privalo būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas. Remiantis aktuali Europos sąjungos ir nacionaliniu teisiniu reguliavimu bet kurios planuojamos ūkinės veiklos, plano ar programos, kurie planuojami įgyvendinti „Natura 2000“ teritorijoje ar jai artimoje aplinkoje, poveikio reikšmingumas privalo būti nustatomas ir įvertinamas. Pažymėjo, kad Europos Bendrijos svarbos saugomų teritorijų bendras tinklas „Natura 2000“ susideda iš teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės patvirtintus buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, taip pat teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės įgalios institucijos tvirtinamą vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą ir yra skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti iki tinkamos apsaugos būklės natūralius buveinių tipus ir gyvūnų bei augalų rūšis jų natūraliame paplitimo areale. „Natura 2000“ yra Europos Bendrijos svarbos teritorijos ir Lietuvos valstybės nacionalinis turtas, todėl „Natura 2000“ teritorijose bet kokia ūkinė veikla galima tik tuo atveju, jeigu ji negali sukelti reikšmingo poveikio šiai teritorijai ir joje saugomoms vertybėms. Pažymėjo, jog vykdomos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumas yra tiesiogiai susijęs su tai teritorijai nustatytais saugomomis vertybėmis, todėl akivaizdu, jog Miškotvarkos projektas, numatantis pagrindinius miško kirtimus „Natura 2000“ teritorijose, neišvengiamai ir objektyviai daro reikšmingą poveikį tokiai aplinkai bei jose saugomoms gamtinėms vertybėms, kadangi ūkinės veiklos vykdymo teritorijoje reikšmingai sumažėja pagrindinio miško elemento – medžių masės, kuri sudaro miško ekosistemos pagrindą – dalis. Nurodė, kad planuojamą veiklą, planų ir programų poveikio aplinkai reikšmingumas negali būti sprendžiamas atribotai, dirbtinai sumažinant poveikio aplinkai vertinimo rodiklius ir išvengiant realių poveikio aplinkai duomenų nustatymo. Neišnagrinėjus galimų alternatyvų ir nenustačius privalomų šio poveikio suvaldymo priemonių planas arba programa būtų neteisėti, kadangi nebūtų paremti nustatytais atitinkamų rizikų valdymo priemonėmis.

Teismo posėdžio metu pareiškėjo Viešojo intereso gynimo fondo atstovas advokatas Saulius Dambrauskas papildomai pažymėjo, kad miškai yra vienas iš ūkio veikos ir pajamų šaltinių, tačiau būtina atskirti teritorijas medienos auginimui nuo saugomų teritorijų. Paaiškino, kad kiekviena ūkinei veiklai, kuri gali būti reikšminga aplinkai, privalo būti atliktos poveikio aplinkai vertinimo procedūros. Poveikio aplinkai vertinimo įstatyme yra išskirtos trys kategorijos, kuomet poveikio aplinkai vertinimas privalo būti atliktas. Poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliktas, kada poveikis yra daromas „Natura 2000“ teritorijoms. Šiuo atveju, šitas reguliavimas yra labai objektyvus, nes išskyrus saugomas vertybes būtina pasirūpinti, kad bet kokia ūkinė veikla tų saugomų vertybių nesunaikintų. Atliekant poveikio aplinkai vertinimą yra įvertinama ūkinė veikla ir jos ribojimai, kad tokios veiklos poveikis saugomoms vertybėms būtų kuo mažesnis. Tuo atveju, kai valstybinės institucijos laikosi pozicijos, kad poveikio aplinkai vertinimas nėra reikalingas, sudaromos prielaidos tam, kad ūkinė veikla taptų neribojama.

Prašė tenkinti skundą, panaikinti Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2021 m. kovo 19 d. įsakymą Nr. 87-21-V „Dėl VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomo Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto patvirtinimo“.

Atsakovas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Valstybinė miškų tarnyba su pareiškėjo skundu nesutiko. Atsiliepime nurodė, ir jo atstovas Dainius Ratkelis paaiškino, kad VĮ Valstybinių miškų urėdija 2021 m. vasario 19 d. raštu Nr. 9.12-S(E)-21-254 „Dėl vidinės miškotvarkos projektų derinimo ir registravimo“ pateikė Valstybinei miškų tarnybai derinti ir tvirtinti VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektą 2021 – 2031 metams. Vidinės miškotvarkos projektai rengiami, tikrinami ir tvirtinami vadovaujantis Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – ir Taisyklės). Derinant vidinės miškotvarkos projektus, tikrinamas suprojektuotų ūkinių priemonių teisingumas, jų atitiktis ūkinių priemonių projektavimą ir vykdymą reglamentuojantiems teisės aktams, aplinkosauginiams reikalavimams, ūkinės veiklos apribojimams saugomose teritorijose ar paveldosaugos reikalavimams kultūros paveldo objektų ar vietovių teritorijose ir apsaugos zonose, informacija apie saugomų rūšių augavietes ir radavietes Saugomų rūšių informacinėje sistemoje. VMT patikrinusi projektą pagal Taisyklių 20-21 punktuose nurodytus reikalavimus, nerado priežasčių ir pagrindų, kodėl projektas galėtų būti nederinamas ir taisytinas. Pažymėjo, kad pareiškėjas skunde nenurodė jokių Taisyklėse įtvirtintų specialiųjų teisės normų, dėl kurių VMU parengtas projektas negalėjo būti suderintas ir patvirtintas. Paaiškino, kad VMT yra gavusi visas išvadas iš visų institucijų, kurių išvados yra privalomos, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, rengiant projektą, t. y.: 1) Sartų ir Gražutės regioninio parko direkcijos išvadą; 2) Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos išvadą; 3) Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritorinio skyriaus išvadą; 4) Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Panevėžio-Utenos teritorinio skyriaus išvadą; 5) Miškotvarkos mokslinės techninės tarybos nutarimą; 6) Vidinės miškotvarkos projekto recenziją; 7) Viešo svarstymo išvadas bei pasiūlymus. Nurodė, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas atliekamas esant vienai iš trijų nurodytų sąlygų: 1) planuojama ūkinė veikla įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą; 2) planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo metu nustatoma, kad planuojamai ūkinei veiklai privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą; 3) planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura

2000“ teritorijoms ir kai saugomų teritorijų institucija, nurodyta Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas. Vadovaujantis PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo atliekama planuojamai ūkinei veiklai, įrašytai į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą. Pažymėjo, kad PŪVPAV įstatymo 1 priede nepamainėta jokia planuojama ūkinė veikla, susijusi su miško kirtimu ar kitais miškotvarkos projektais. Paaiškino, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo turi būti atlikta, jei įvykdytos dvi sąlygos: 1) miškas iškertamas siekiant pakeisti žemės naudojimą; 2) iškertamas plotas ne mažesnis kaip 1 ha. Taigi, jeigu PŪVAV įstatymo 2 priedo 1.7 papunktyje nurodyta planuojama ūkinė veikla būtų planuojama vykdyti Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje, tik tuomet planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (užsakovas) privalėtų kreiptis į saugomų teritorijų instituciją dėl reikšmingumo nustatymo. Poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymas atliekamas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro nustatyta tvarka, vadovaujantis Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. D1-255 „Dėl planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – ir Tvarkos aprašas). Tvarkos aprašas numato reikalavimą kreiptis dėl plano ar projekto, kuriuo numatoma veikla nepatenka nei į PŪVPAV įstatymo 1, ne į 2 priedą, įgyvendinimo poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tik tais atvejais, kai planu ar projektu numatoma statinių statyba. VMT mano, kad projekto sprendiniams, kai šiais sprendiniais neketinama keisti žemės naudojimo, nors teritorija, kurioje vykdomi sprendiniai ir yra Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje, reikšmingumo nustatymas ir poveikio aplinkai vertinimas nėra privalomas ir nėra teisinio pagrindo įpareigoti ūkinės veiklos subjektus kreiptis į institucijas, atsakingas už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, dėl planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo nustatymo.

Valstybinės miškų tarnybos atstovas teismo posėdžio metu papildomai nurodė, kad šioje byloje nėra ginčo dėl faktinių aplinkybių; vidinės miškotvarkos projektas patvirtintas Valstybinės miškų tarybos direktoriaus įsakymu. Pareiškėjas byloje kelia ginčą dėl teisės normų taikymo, tačiau atsakovo atstovas nurodė, kad palaiko Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos formuojamą politiką aplinkosaugos srityje. Prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Trečiasis suinteresuotas asmuo VĮ Valstybinių miškų urėdija su pareiškėjo skundu nesutiko. Atsiliepime nurodė, ir teismo posėdyje atstovė Laura Petrikenė nurodė, kad VMU paskelbė informaciją, kuriuo visuomenė buvo kviečiama susipažinti su baigiamu rengti VMU patikėjimo teise valdomu Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektu. Projekto viešas pristatymas įvyko 2020 m. gruodžio 11 d. Pareiškėjas 2020 m. gruodžio 10 d. pateikė pastabas, pasiūlymus ir reikalavimus dėl Ignalinos regioninio padalinio vidinės miškotvarkos projekto. Šiuo raštu pareiškėjas prašė: 1) numatyti, kad būtina gauti Miškotvarkos projekte numatytai planuojamai ūkinei veiklai institucijos, atsakingos už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, reikšmingumo išvadą, patvirtinančią, kad pagal Miškotvarkos projektą numatytos planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas negali daryti poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, arba, kad šis poveikis negali būti reikšmingas, o gavus išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikis gali būti reikšmingas – atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras; 2) patvirtinti Miškotvarkos projektą tiktai įgyvendinus poveikio aplinkai vertinimo ir strateginio pasekmių

aplinkai vertinimo procedūrose nustatytus vertinimo tikslus. 2021 m. vasario 3 d. raštu Nr. 9.12- S (E)-21-167 VMU informavo pareiškėją, kad atsižvelgiant į teisės aktų nuostatas bei į tai, jog VMU valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto poveikio aplinkai vertinimo ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūros neprivalo būti atliekamos, vadovaujantis Miškotvarkos projektų rengimo taisyklių nuostatomis, projektas bus teikiamas Valstybinei miškų tarnybai derinimui ir tvirtinimui. 2021 m. vasario 19 d. raštu Nr. 9.12-S(E)-21-254 „Dėl vidinės miškotvarkos projektų derinimo tvirtinimo ir registravimo“ VMU pateikė Valstybinei miškų tarnybai derinti ir tvirtinti VMU patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektą 2021-2031 metams. Vidinės miškotvarkos projektai rengiami, keičiami, tikrinami ir tvirtinami vadovaujantis Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau- taisyklės).

Derinant vidinės miškotvarkos projektus, tikrinamas suprojektuotų ūkinių priemonių teisingumas, jų atitiktis ūkinių priemonių projektavimą ir vykdymą reglamentuojantiems teisės aktams, aplinkosauginiams reikalavimams, ūkinės veiklos apribojimams saugomose teritorijose ar paveldosaugos reikalavimams kultūros paveldo objektų ar vietovių teritorijose ir apsaugos zonose, informacija apie saugomų rūšių augavietes ir radavietes Saugomų rūšių informacinėje sistemoje. VMT, patikrinusi projektą pagal Taisyklių 20-21 punktuose nurodytus reikalavimus, nerado priežasčių ir pagrindų, kodėl projektas galėtų būti nederinamas ir kas jame turėtų būti taisytina. VMU parengtas projektas patikrintas, suderintas ir patvirtintas Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2021 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 87-21-V „Dėl VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomo Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto patvirtinimo“.

VMU pažymėjo, kad vadovaujantis Taisyklių reikalavimais, yra gavusi visas išvadas, iš visų institucijų, kurių išvados yra privalomos, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, rengiant projektą.

VMU nurodė, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo atliekama planuojamai ūkinei veiklai, įrašytai į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą (PŪVPAV įstatymo 2 priedas). Taigi, jeigu PŪVPAV įstatymo 2 priedo 1.7 papunktyje nurodyta planuojama ūkinė veikla būtų planuojama vykdyti Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje, tik tuomet planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (užsakovas) privalėtų kreiptis į saugomų teritorijų instituciją dėl reikšmingumo nustatymo. Be to, Tvarkos aprašas numato reikalavimą kreiptis dėl plano ar projekto, kuriuo numatoma veikla patenka nei į PŪVPAV įstatymo 1, nei į 2 priedą, įgyvendinimo poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tik tais atvejais, kai planu ar projektu numatoma statinių statyba. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, VMU teigia, kad vidinės miškotvarkos projekto sprendiniams, kai šiais sprendiniais neketinama keisti žemės naudojimo, nors teritorija, kurioje vykdomi sprendiniai ir yra Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje, reikšmingumo nustatymas ir poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas ir nėra teisinio pagrindo ūkinės veiklos subjektams nurodyti kreiptis į institucijas, atsakingas už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, dėl planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo nustatymo. Strateginių pasekmių aplinkai vertinimo planą privaloma atlikti tuomet, kai rengiamas specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, detalusis planas ar žemės valdos projektas, kuris nustato ūkinės veiklos, įrašytos į Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 ar 2 priedus, vystymo pagrindus ir kuris rengiamas didesniai nei 10 kv. kilometrų plotui. Nurodė, kad Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnyje yra skiriami du

miškotvarkos projektų tipai, iš kurių pirmasis – miškų tvarkymo schemas, o antrasis – vidinės miškotvarkos projektas. Vidinės miškotvarkos projekto sprendiniams, kai šiais sprendiniais neketinama keisti žemės naudojimo, nors teritorija kurioje vykdomi sprendiniai ir yra Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje, reikšmingumo nustatymas ir poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas. Be to, vidinės miškotvarkos projektas nėra specialusis teritorijų planavimo dokumentas, o skirtas konkrečiai ūkinei veiklai įgyvendinti. Naujai strateginių pasekmių aplinkai vertinimas bus atliekamas tuomet, kai vadovaujantis Miškų tvarkymo schemų rengimo taisyklėmis, bus tikslinamos miškų tvarkymo schemas.

Valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos atstovė Laura Pertikienė teismo posėdžio metu papildomai nurodė, kad miškotvarkos projektas patvirtintas gavus visų reikalingų institucijų išvadas. Pažymėjo, kad pareiškėjas skunde deklaratyviai nurodo, jog tiek VĮ Valstybinių miškų urėdija, tiek Valstybinė miškų tarnyba turėtų atlikti poveikio aplinkai vertinimą, tačiau visiškai nenurodo, kokius teisės aktus atsakovai pažeidė šių vertinimų neatlikdami. Valstybinių miškų urėdija savo veiksmus atliko remiantis teisės aktų reikalavimais bei jų nepažeidė. Vidinės miškotvarkos projektas yra parengtas teisingai, jį patvirtino Valstybinė miškų tarnyba.

Skundas tenkintinas.

Byloje ginčas kilo dėl Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2021 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. 87-21-VV „Dėl VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomo Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto patvirtinimo“ teisėtumo ir pagrįstumo.

Byloje nustatyta, kad Valstybinių miškų urėdija paskelbė informacinį pranešimą, kuriuo visuomenė buvo kviečiama susipažinti su baigiamu rengti Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektu ir nurodė, kad projekto pristatymas viešame susirinkime įvyks 2020 m. gruodžio 11 d. Svarstymo metu pristatomos dešimtmečiui suprojektuotos miško ūkinės priemonės – rekreacinių, gamtosauginių priemonių planai, pagrindinių, ugdomųjų, sanitarinių miško kirtimų, miško atkūrimo ir įveisimo apimtys. 2020 m. gruodžio 10 d. Viešojo intereso gynimo fondas pateikė pastabas, pasiūlymus, reikalavimus dėl Ignalinos vidinės miškotvarkos projekto, kuriuo prašė: 1) numatyti, kad būtina gauti Miškotvarkos projekte numatyta planuojamai ūkinei veiklai institucijos, atsakingos už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, reikšmingumo išvadą, patvirtinančią, kad pagal Miškotvarkos projektą numatytos planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas negali daryti poveikio Europos ekologinio tinklo „Natūra 2000“ teritorijoms arba, kad šis poveikis negali būti reikšmingas, o gavus išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikis gali būti reikšmingas- atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras; 2) patvirtinti Miškotvarkos projektą tiktai įgyvendinus poveikio aplinkai vertinimo ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose nustatytus vertinimo tikslus (PAV įstatymo 4 straipsnis , SPAV aprašo 5 punktas).

2021 m. vasario 3 d. VMU raštu Nr. 9.12-S(E)-21-167 „Dėl pastabų, pasiūlymų, reikalavimų Ignalinos vidinės miškotvarkos projektui“ nurodė, kad VMU valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto poveikio aplinkai vertinimo ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūros neprivalo būti atliekamos, todėl vadovaujantis Miškotvarkos projektų rengimo taisyklių nuostatomis, projektas bus teikiamas Valstybinei miškų tarnybai derinimui ir tvirtinimui. VMU 2021 m. vasario 19 d. raštu Nr. 9.12-S(E)-21-254 „Dėl vidinės miškotvarkos projektų derinimo, tvirtinimo ir registravimo“ pateikė Valstybinei miškų tarnybai derinimui ir tvirtinimui VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos, Švenčionėlių ir Nemenčinės regioninių padalinių administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektus 2021-2031 metams. Valstybinės miškų tarnybos direktorius 2021 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 87-21-V „Dėl VĮ Valstybinių miškų

urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų, vidinės miškotvarkos projekto patvirtinimo“ patvirtino VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektą.

Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad miškotvarkos projektas – tai dokumentas, pagal kurį organizuojama miškų ūkio veikla ir atliekami visi miškų atkūrimo, naudojimo ir miško žemių tvarkymo darbai. Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad skiriami šie miškotvarkos projektų tipai: miškų tvarkymo schemas bei vidinės miškotvarkos projektai. Vidinės miškotvarkos projektai – tai miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei ir skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti. Vidinės miškotvarkos projektai rengiami, derinami, tvirtinami, registruojami ir keičiami pagal Aplinkos ministro tvirtinamas šių projektų rengimo taisykles ir jose nustatytus kriterijus (Miškų įstatymo 14 straipsnio 3 dalis). Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklės patvirtintos Aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 (ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2019 m. balandžio 15 d. iki 2021 m. rugsėjo 1 d.)

Taisyklių 6 punkte nurodyta, kad vidinės miškotvarkos projektų sprendiniai apima miško ūkinės veiklos, miško išteklių rodiklių analizę ir ūkinių priemonių miško ištekliams naudoti, atkurti, gerinti projektavimą.

Taisyklių 21 punkte nurodyta, kad rengėjas turi kreiptis ir gauti išvadas dėl valstybinių miškų vidinės miškotvarkos projekto iš savivaldybės, kai vidinės miškotvarkos projektas rengiamas savivaldybių įsteigtose saugomose teritorijose, arba iš saugomos teritorijos direkcijos, kai rengiami valdoms, esančioms saugomų teritorijų direkcijų administruojamose saugomose teritorijose ir joms nustatytose buferinės apsaugos zonose, taip pat saugomose teritorijose ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose, priskirtose saugomų teritorijų direkcijoms Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoariaus įsakymu. Kai valstybinių miškų valdoms taikomos su kultūros paveldo apsauga susijusios specialiosios naudojimo sąlygos, išvadas rengėjas gauna iš institucijos, atsakingos už kultūros paveldo apsaugą. Byloje esantys duomenys patvirtina, kad VĮ Valstybinių miškų urėdija, prieš teikdama tvirtinti miškotvarkos projektą, gavo išvadas iš visų institucijų, kurios privalomos rengiant projektą.

Taisyklių 20 punkte nurodyta, kad valstybinių miškų vidinės miškotvarkos projektas elektronine forma su viešo svarstymo išvadomis ir pasiūlymais teikiamas tvirtinti Valstybinei miškų tarnybai. Priimant sprendimą dėl vidinės miškotvarkos projekto tvirtinimo, vertinamas suprojektuotų ūkinių priemonių teisingumas, jų atitiktis ūkinių priemonių projektavimą ir vykdymą reglamentuojantiems teisės aktams, aplinkosauginiams reikalavimams, ūkinės veiklos apribojimams saugomose teritorijose ar paveldosaugos reikalavimams kultūros paveldo objektų ar vietovių teritorijose ir apsaugos zonose, informacija apie saugomų rūšių augavietes ir radavietes Saugomų rūšių informacinėje sistemoje ir šių rūšių apsaugos reikalavimai.

VĮ Valstybinių miškų urėdija 2021 m. vasario 19 d. raštu Nr. 9.12-S(E)-21-254 „Dėl vidinės miškotvarkos projektų derinimo, tvirtinimo ir registravimo“ pateikė Valstybinei miškų tarnybai derinti ir tvirtinti VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomo Ignalinos regioninio padalinio administruojamo miškų vidinės miškotvarkos projektą 2021-2031 metams. Teikiant projektą VMU pridėjo miškotvarkos projekto aiškinamąjį raštą, miškotvarkos projekto rekreacinę dalį bei miškotvarkos projekto gamtosauginę dalį. Byloje nėra duomenų, jog teikiant tvirtinimui miškotvarkos projektą VMU pateikė Valstybinių miškų urėdijai įvertinti viešo svarstymo išvadas bei pasiūlymus, kaip tai numatyta Taisyklių 23 punkte.

Valstybinė miškų tarnyba, tikrindama vidinės miškotvarkos projektą, be kitų Taisyklėse numatytų reikalavimų, privalo patikrinti tokio projekto atitikimą aplinkosauginiams reikalavimams.

Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – ir PŪVPAVĮ) (ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2022 m. sausio 1 d.) 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šis įstatymas reglamentuoja planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesus ir šių procesų dalyvių tarpusavio santykius. Minėto įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad planuojama ūkinė veikla – numatoma ūkinė veikla, apimanti statybą, statinių rekonstravimą, gamybą, technologinės įrangos ir gamybos proceso diegimą, modernizavimą ar keitimą, gamybos būdo, produkcijos kiekio ar rūšies keitimą, žemės gelmių išteklių gavybą ir ertmių naudojimą, kitų gamtos išteklių naudojimą, žemėtvarkos, miškotvarkos, vandentvarkos projektuose numatomą veiklą ir kitą galinčią daryti poveikį aplinkai, ūkinę veiklą.

PŪVPAVĮ 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyta, kad planuojamos ūkinės veiklos, kuri dėl savo pobūdžio, masto ar numatomos vietos ypatumų gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai saugomų teritorijų institucija, nurodyta Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme (toliau – saugomų teritorijų institucija), aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas.

Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2021 m. gegužės 1 d.) 2 straipsnio 15 dalyje numatyta, kad Europos ekologinis tinklas „Natura 2000“ – vientisas buveinių apsaugai svarbių teritorijų tinklas, sudarytas iš teritorijų, kuriose yra tam tikro tipo Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių ir Europos bendrijos svarbos rūšių buveinių, skirtas palaikyti, o kur reikia – atkurti iki palankios apsaugos būklės tam tikrų tipų natūralioms buveinėms ir rūšių buveinėms jų natūraliame areale. Į „Natura 2000“ tinklą įeina ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos.

VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekte nurodyta, kad patikėjimo teise valdomas plotas Ignalinos regioninio parko padalinio dalyje yra 42,0 tūkst. ha, iš jo miško žemė sudaro 40,7 tūkst. ha (96,8 proc. bendro miškų žemės ploto). Vidinės miškotvarkos projekto Gamtosauginėje dalyje nurodyta, kad valstybės saugomos teritorijos iš viso užima 26109,1 ha arba 62,1 proc. bendro regioninio padalinio administruojamų miškų ploto. Minėtoje dalyje nurodyta, kad Gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST) ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST) plotai į bendrą regioninio padalinio valstybės saugomų teritorijų plotą nesumuojami, kadangi didžiąją ploto dalimi jie apima valstybės saugomas teritorijas.

Gamtosauginės dalies 3.2 skyriuje nurodyta, kad Europos ekologinį tinklą „Natura 2000“ sudaro buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST), kuriose draudžiama arba ribojama veikla, galinti daryti neigiamą poveikį saugomoms augalų ir gyvūnų rūšims. Pažymėta, kad tokių teritorijų steigimo tikslas yra išsaugoti retas ir nykstančias EB svarbos rūšių populiacijas bei natūralias buveines, o kur reikia pažeistas buveines atkurti iki tinkamos apsaugos būklės. Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje išskirtos „Natura 2000“ teritorijos - 9 paukščių apsaugai svarbios teritorijos, kurių bendras plotas yra 16858,5 ha, bei aptarta skatinama arba ribojama ūkinė veikla. Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigtos 21 vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (BAST), kurių bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas buveinių apsaugai svarbiose

teritorijose – 22960,7 ha. „Natura 2000“ teritorijose turi būti garantuojama, kad ekologinė vertė, dėl kurios jos buvo įjungtos į „Natura 2000“ tinklą, nebus pabloginta. 3.2.2.3 skyriuje numatyta EB svarbos gamtinių buveinių apsauga ir tvarkymas, kuriame aptarta tiek miško sodinimo, tiek kirtimo bei kiti ribojimai, tačiau nėra aptarta parengto vidinio miškotvarkos projekte numatytų veiklų įtaka nei valstybės saugomoms teritorijoms, nei „Natura 2000“ teritorijoms.

Įvertinus aukščiau aptartų BAST ir PAST plotų santykį su bendru patikėjimo teise valdomu plotu Ignalinos regioninio parko padalinio dalyje, teismas laiko, kad atsakovas Valstybinė miškų tarnyba, vertindama vidinės miškotvarkos projektą, privalėjo įvertinti projekte numatytos planuojamos ūkinės veiklos įtaką Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms.

Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 10 dalyje numatyta, kad planai ir projektai, neskirti arba nebūtinai buveinių apsaugai svarbios teritorijos tvarkymui, bet galintys ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais ar projektais, turi būti tinkamai vertinami dėl galimo poveikio teritorijai Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ar Vyriausybės tvirtinamame Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše nustatyta tvarka, atsižvelgiant į teritorijos gamtosauginius tikslus. Atsižvelgdamos į poveikio teritorijai vertinimą ir šio straipsnio 11 dalies nuostatas, valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos gali pritarti planui ar projektui tik įsitikinusios, kad planas ar projektas neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo, ir prireikus išsiaiškinusios visuomenės nuomonę.

PŪVPAVĮ 7 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tikslas – nustatyti, ar privaloma atlikti konkrečios planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą. Įstatymų leidėjas atvejus, kada laikoma, jog planuojama ūkinė veikla gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai (jos elementams), yra išvardinęs PŪVPAVĮ 1 priede, o veiklas, kurių galimo poveikio aplinkai reikšmingumas nėra preziumuojamas, tačiau dėl kurių privalo būti atliekama atranka, siekiant nustatyti, ar konkreti planuojama ūkinė veikla potencialai gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai – PŪVPAVĮ 2 priede.

PŪVPAVĮ 7 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad tais atvejais, kai planuojamą ūkinę veiklą, įrašytą į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą, numatoma įgyvendinti Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje ar šios teritorijos artimoje aplinkoje, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (užsakovas), prieš pradėdamas rengti atrankos informaciją ar jos rengimo metu aplinkos ministro nustatyta tvarka kreipiasi į saugomų teritorijų instituciją dėl planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio reikšmingumo šioms teritorijoms nustatymo. Jeigu saugomų teritorijų institucija aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad planuojamos ūkinės veiklos, įrašytos į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą (šio įstatymo 2 priedas), įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir šis poveikis gali būti reikšmingas, šiai planuojamai ūkinei veiklai atliekamas poveikio aplinkai vertinimas be atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo.

PŪVPAVĮ 2 priede numatyti planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašas. Šio sąrašo 1.7 punkte nurodyta, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo turi būti atliekama planuojant miško įveisimą, išskyrus plotus, kuriuose pagal savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemas numatyta įveisti mišką, ar miško išskirtimas siekiant pakeisti žemės naudojimą, išskyrus atvejus, kai atkuriamos atviros Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės ar rūšių buveinės (miško išskirtimas miestuose – visais atvejais, kaimo vietovėse – kai įveisiamas ar iškertamas 1 ha ar didesnis plotas).

Valstybinių miškų urėdija 2021 m. vasario 3 d. rašte Nr. 9.12-S(E)-21-167 neteisingai nurodė, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo turi būti atlikta, jeigu įvykdytos dvi sąlygos: 1) miškas iškertamas siekiant pakeisti žemės naudojimą, 2) iškertamas plotas ne mažesnis kaip 1 ha. Rengdama vidinį miškotvarkos projektą, VMU jo gamtosauginėje dalyje nurodė, kad tam tikrose teritorijose negali būti įveisiamas miškas ar sodinami pavieniai medžiai ir krūmai, be to, miškotvarkos projekto įžanginėje dalyje nurodyta, kad visus iškirstus medynus projektuojama atkurti per 3 metus, priklausomai nuo naujos miško įveisimui tinkamos valstybinės žemės įsigijimo galimybės, siekiant didinti Lietuvos miškingumą, kasmet planuojama įveisti apie 16 ha miško.

Atsižvelgus į aukščiau nurodytą, teismas sprendžia, kad VMU 2021 m. vasario 3 d. raštu atsakydamas, jog vidinės miškotvarkos projekto sprendiniams, kai šiais sprendiniais neketinama keisti žemės naudojimo, nors teritorija kurioje vykdomi sprendiniai ir yra Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje, reikšmingumo nustatymas ir poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas ir nėra teisinio pagrindo ūkinės veiklos subjektui nurodyti kreiptis į institucijas, atsakingas už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą dėl planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo nustatymo, neįvertino to, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo atliekama ne tik tais atvejais, kai miškas iškertamas siekiant pakeisti žemės naudojimą, tačiau ir tuomet, kai yra planuojamas miško įveisimas.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytą, Valstybinė miškų tarnyba, vertindama pateiktą vidinės miškotvarkos projektą, turėjo atsižvelgti į teisės aktuose numatytus atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo kriterijus.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 patvirtino planų ir programų strateginių pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą (ginčui aktuali redakcija, galiojanti nuo 2014 m. gruodžio 31 d.), kurio 1 punkte numatyta, kad planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas (toliau –Tvarkos aprašas) nustato planų ir programų strateginių pasekmių aplinkai vertinimą, šio proceso dalyvių santykius, taip pat vertinimo ir sprendimo priėmimo sąsajas.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2021 m. gegužės 1 d.) 1 straipsnio 17 punkte numatyta, kad strateginis pasekmių aplinkai vertinimas – tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, kurio metu rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, teikiamos konsultacijos, atsižvelgiama į vertinimo bei konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo. Be to, planai ir programos – planavimo dokumentai, apibrėžti Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir kituose ūkinės veiklos, gamtotvarkos, kitus aplinkos apsaugos planavimo dokumentus apibrėžiančiuose teisės aktuose, kurie rengiami, tvirtinami ir (arba) priimami pagal galiojančius teisės aktus ar pagal kompetenciją įgyvendinant viešąjį administravimą ir kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, įskaitant tokių planų ir programų visiškus ar dalinius pakeitimus.

Miškų įstatymo 14 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatyta, kad vidinės miškotvarkos projektai – tai miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei ir skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti.

Tvarkos aprašo 6.4 punkte nurodyta, kad plano ar programos įgyvendinimas susijęs su „Natura 2000“ teritorijomis ar „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad tokio plano ar programos įgyvendinimas (atskirai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms. „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka – plano ar programos įgyvendinimo vietovė, tiesiogiai besiribojanti su „Natura 2000“ teritorija arba esanti netoli jos, jeigu dėl gamtinių ryšių tarp vietovių arba dėl ūkinės veiklos masto tikėtina, kad numatomas įgyvendinti planas ar programa gali neigiamai paveikti „Natura 2000“ teritorijos vientisumą ar joje saugomas natūralias buveines ar rūšis. Tvarko aprašo 9 punkte numatyta, kad atrankos tikslas – nuspręsti, ar privaloma vertinti planą ar programą. Atranka atliekama kai rengiamas kitas planas ar programa, nustatantys ūkinės veiklos, kurios įgyvendinimo projektus teisės aktų nustatyta tvarka reikės derinti su atsakinga už aplinkos apsaugą institucija, vystymo pagrindus. Planų ir programų įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumo nustatymo kriterijai numatyti Tvarkos aprašo 1 priede, kurio 2.6 papunktyje nurodyta, kad planų ir programų įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumo kriterijai nustatomi pagal pasekmių pobūdį ir teritorijos, kurioje gali kilti pasekmių, savybes: pasekmes teritorijoms ar kraštovaizdžiams, kuriems suteiktas nacionalinis, Europos Bendrijos arba kitoks tarptautinis apsaugos statusas.

Tvarkos aprašo 15 punkte nurodyta, kad organizatorius gautas vertinimo subjektų išvadas ir pasiūlymus priima arba motyvuotai atmeta, parengia vertinimo subjektų išvadų įvertinimo pažymą ir nusprendžia, ar privaloma vertinti planą arba programą. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos motyvuotos išvados, ar reikia atlikti plano arba programos vertinimą dėl plano arba programos įgyvendinimo reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, organizatoriui privalomos.

Įvertinęs byloje esančius duomenis bei teisinį reglamentavimą, teismas laiko, jog VMU 2021 m. vasario 3 d. rašte netinkamai vadovavosi Tvarkos aprašo 6.1 punktu, todėl nepagrįstai padarė išvadą, kad vidinės miškotvarkos projektui strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūros neprivalomos.

Teismas, įvertinęs byloje esančius dokumentus ir ginčo teisinį reglamentavimą, laiko, jog Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2021 m. kovo 19 d. įsakymas Nr. 87-21-V „Dėl VĮ Valstybinės miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų, vidinės miškotvarkos projekto patvirtinimo“ yra neteisėtas ir nepagrįstas, todėl naikintinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84 -87 straipsniais, 88 straipsnio 1 punktu, 132 straipsniu teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo Viešojo intereso gynimo fondo skundą tenkinti.

Panaikinti Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2021 m. kovo 19 d. įsakymą Nr. 87-21-V „Dėl VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto patvirtinimo“.

Sprendimas per trisdešimt kalendorinių dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant per Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmus.

Teisėjai

Nijolė Čekanauskienė

Irena Varžinskienė

Dalytė Zlatkuvienė